

Sisäministeri Petteri Orpo

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO

Hietaniemenkatu 7 A

00100 Helsinki

P: 09 5860 440

E: amnesty@amnesty.fi

F: 09 5860 4460

W: www.amnesty.fi

19.4.2016
AI FI 14/2016

OIKEUS- JA SISÄASIAINNEUVOSTO 21. HUHTIKUUTA: EUROOPAN YHTEISEN TURVAPAIKKAJÄRJESTELMÄN (CEAS) UUDISTAMINEN

Arvoisa sisäministeri Orpo,

Oikeus- ja sisäasiainneuvosto käsittelee 21. huhtikuuta muun muassa Euroopan komission tiedonantoa yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisesta. Haluamme tässä kiinnittää huomionne muutamaan keskeiseen kysymykseen, jotka jäsenvaltioiden tulee huomioida ehdotettuihin lakipaketteihin kantaa ottaessaan.

Amnesty International katsoo, että EU:n jäsenvaltioiden välistä vastuunjakoja lisäävä uudistus on askel oikeaan suuntaan. Kuten tiedonannossakin todetaan, Dublin-järjestelmän heikkoudet liittyvät sekä toimeenpanoon että itse järjestelmään ja ongelmat on mahdollista korjata vain lähestymällä asiaa aivan uudesta näkökulmasta. Tämän lähestymistavan tulisi perustua solidaarisuusperiaatteelle ja turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten olosuhteiden parantamiselle. On yksinkertaisesti epäoikeudenmukaista olettaa ulkorajajäsenvaltioiden jatkavan suhteettoman suuren vastuun kantamista suojelun tarpeen arvioinnista, turvan tarjoamisesta ja pitkäkestoisen oleskelun tarjoamisesta niille, joille suojelustatus myönnetään. Tämä on myös osoittautunut toimimattomaksi ratkaisuksi pitkäkestoisen muuttoliikkeen hallitsemisessa ja aiheuttaa vakavaa inhimillistä kärsimystä.

Amnesty International katsoo, että seuraavien ydinperiaatteiden tulee ohjata Dublin-uudistusta:

- Nopea pääsy kansainvälisen suojelun piiriin;
- Ihmisoikeuksien, erityisesti oikeuden hakea turvapaikkaa, oikeuden perhe-elämään sekä palautuskiellon ja syrjinnän kiellon, kunnioittaminen;
- Vahvat menettelylliset oikeudet, kuten oikeus tiedonsaantiin, oikeudelliseen avustajaan ja yksilölliseen haastatteluun sekä muut tehokkaat oikeussuojakeinot Euroopan

ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan vaatimusten mukaisesti.

- Henkilökohtaisten ja humanitaaristen olosuhteiden ja tarpeiden joustava huomioon ottaminen

Näiden periaatteiden noudattaminen tarkoittaa uudelleensijoitus- ja vastuunjakojärjestelmää, joka koskee kaikkia turvapaikanhakijoita, eikä ainoastaan henkilöitä, joilla on ilmeinen suojelun tarve. Pääsyä turvapaikkamenettelyyn ei myöskään tule viivästyttää altistamalla turvapaikanhakijoita useille siirroille ennen heidän suojelutarpeensa arviointia. Lisäksi järjestelmän toimivuutta tulee edistää pakon ja sanktioiden sijaan joustavuudella ja yksilöllisten olosuhteiden huomioon ottamisella.

Vaikka jäsenvaltioiden turvapaikkajärjestelmien harmonisointi on tarpeen, se ei saa tapahtua nykyisiä standardeja laskemalla. Amnesty International pitää erityisen ongelmallisena koko EU:ta koskevien turvallisten maiden käsitteiden ja hakemusten käsittelemättä jättämistä koskevien menettelyjen luomista. Nämä toimenpiteet tekisivät turvapaikan hakemisen EU:sta käytännössä mahdottomaksi eikä EU siten kantaisi sille kuuluvaa vastuuta maailman pakolaistilanteesta. Pidämme myös ongelmallisina ehdotuksia ankarista rangaistusluonteisista seuraamuksista, joilla pyritään ehkäisemään liikkumista EU-maasta toiseen. Kansainväliseen suojeluun liittyvät menettelylliset ja subjektiiviset oikeudet ovat ihmisoikeuksia, joiden toteutuminen ei voi olla riippuvainen siitä, ovatko ne yhdenmukaisia kansallisen tai EU-tason lainsäädännön tai politiikkalinjausten kanssa.

Amnesty International katsoo, että yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistuksen tulee paitsi lisätä pyrkimyksiä kohti aidosti yhdenmukaista eurooppalaista turvapaikkapolitiikkaa, myös panna täytäntöön Lissabonin sopimuksen tavoite yhteisestä koko EU:n alueella voimassa olevasta turvapaikkastatuksesta kolmansien maiden kansalaisille. Ensimmäisenä askeleena tulee jo tässä uudistuksessa harkita myönteisten turvapaikkapäätösten vastavuoroista tunnustamista sekä suojelustatusten siirtoa maiden välillä.

Lopuksi, Amnesty International suhtautuu myönteisesti siihen, että tiedoksianto antaa asiaankuuluvaa painoarvoa tarpeelle turvata ja lisätä turvallisia ja laillisia maahantuloreittejä. Uskomme, että ehdotettu uudelleensijoitusjärjestelmä voi tuoda lisäarvoa EU:n uudelleensijoituspyrkimyksille, kunhan se on pakollinen, linjassa UNHCR:n asettamien uudelleensijoitustavoitteiden kanssa ja sen tavoitteena pidetään kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien oikeuksien suojelua. Ajatus EU:n uudelleensijoitustoimenpiteiden asettamisesta riippuvaiseksi maahanmuuton hallintaan liittyvän yhteistyön etenemisestä on kuitenkin hyvin ongelmallinen ja sitä tulisi vastustaa.

Jatkamme mielellämme keskustelua kanssanne yhteisestä turvapaikkajärjestelmästä ja laajemminkin EU:n maahanmuuttopolitiikasta ja annamme tarvittaessa lisätietoja.

Kunnioitavasti

Niina Laajapuro
Toiminnanjohtaja (vt)
Amnesty International Suomen osasto